כציפורי בפי הוושט [כמו קשר שמוצאים בפי החבל] וקשה להוציא את החבל, כך גם יציאת הנשמה קשה לגוף. **ר' יוחנן אמר כפטירי** [כקשר אוניות] שמוציאים **בפי ווושט.**

א ואמר ר' לוי בר חיתא: הנפטר מן המת לא יאמר לו "לך לשלום" אלא "לך בשלום", ולהיפך הנפטר (הנפרד) **מן החי לא יאמר לו "לך בשלום" אלא "לך לשלום". וראיה לדבר: הנפטר מן המת לא יאמר לו "לך לשלום" אלא "לך בשלום", שנאמר "ואתה תבוא אל אבותיך בשלום** תקבר בשיבה טובה" (בראשית טו, טו). **הנפטר** (הנפרד) **מן החי לא יאמר לו "לך בשלום "אלא "לך לשלום", שהרי דוד שאמר לאבשלום "לך בשלום"** (שמואל ב' טו, ט) סופו היה **שהלך ונתלה, יתרו שאמר למשה "לך לשלום"** (שמות ד, יח) **הלך והצליח. ואמר ר' לוי: כל היוצא מבית הכנסת לבית המדרש, ומבית המדרש לבית הכנסת —** שהולך ממצות תפילה למצוות לימוד תורה, וממצוות לימוד תורה למצוות תפילה **זוכה ומקבל פני שכינה, שנאמר "ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון"** (תהלים פד, ח). ועל אותו פסוק **אמר רב חייא בר אשי אמר רב: תלמידי חכמים אין להם מנוחה אפילו לעולם הבא** שגם שם הם הולכים ומתקדמים. **שנאמר "ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון"** שגם כאשר הם בעולם הבא, עד אשר תבוא הגאולה באחרית הימים ויראה אלהים בציון, הולכים הם עוד מחיל אל חיל.

כציפורי בפי הוושט — כחבל שיש בו קשר, ויוצא בקושי מן התורן. **פיטורי בפי** — שקושרין שתי ספינות ביחד. **ילכו מחיל אל חיל** — שילכו מציה למדרש לציה הכנסת, ומציה הכנסת לציה המדרש — **מחמ יראה אל אלהים בציון**, יזכו אל עליון.

כְּצִיפּוֹרֵי בְּפִי הַוּוֹשֶׁט. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: כְּפִטְּירֵי בְּפִי וּוֹשֶׁט.

הדרן עלך ואלו מגלחין
וסליקא לה מסכת מועד קטן

א וְאָמַר רַבִּי לֵוִי בַּר חַיְתָא: הַנִּפְטָר מִן הַמֵּת לֹא יֹאמַר לוֹ "לֵךְ לְשָׁלוֹם" אֶלָּא "לֵךְ בְּשָׁלוֹם" הַנִּפְטָר מִן הַחַי לֹא יֹאמַר לוֹ "לֵךְ בְּשָׁלוֹם", אֶלָּא "לֵךְ לְשָׁלוֹם". הַנִּפְטָר מִן הַמֵּת לֹא יֹאמַר לוֹ "לֵךְ לְשָׁלוֹם" אֶלָּא "לֵךְ בְּשָׁלוֹם" — שֶׁנֶּאֱמַר "וְאַתָּה תָּבוֹא אֶל אֲבֹתֶיךָ בְּשָׁלוֹם". הַנִּפְטָר מִן הַחַי לֹא יֹאמַר לוֹ "לֵךְ בְּשָׁלוֹם" אֶלָּא "לֵךְ לְשָׁלוֹם", שֶׁהֲרֵי דָּוִד שֶׁאָמַר לְאַבְשָׁלוֹם "לֵךְ בְּשָׁלוֹם" — הָלַךְ וְנִתְלָה, יִתְרוֹ שֶׁאָמַר לְמֹשֶׁה "לֵךְ לְשָׁלוֹם" — הָלַךְ וְהִצְלִיחַ. וְאָמַר רַבִּי לֵוִי: כָּל הַיּוֹצֵא מִבֵּית הַכְּנֶסֶת לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, וּמִבֵּית הַמִּדְרָשׁ לְבֵית הַכְּנֶסֶת — זוֹכֶה וּמְקַבֵּל פְּנֵי שְׁכִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר "יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל חָיִל יֵרָאֶה אֶל אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן". אָמַר רַב חִיָּיא בַּר אַשִׁי אָמַר רַב: תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֵין לָהֶם מְנוּחָה אֲפִילּוּ לְעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר "יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל חָיִל יֵרָאֶה אֶל אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן".

הדרן עלך ואלו מגלחין וסליקא לה מסכת מועד קטן

מסורת הש"ס

א. ברכות ח, א.

ב. ברכות סד, א. ילקוט תורה ע"ז. שם ני"ד קמט (בשינוי שם). (הענין) שמו"ר פ"ה. תנחומא שמות כא. ילקוט תורה קעג.

ג. ברכות שם. ילקוט ני"ד תתלג (בשינויים).

ד. ברכות שם. וילקוט שם (בשינוי שם). ורי' ירושלמי שביעית פ"ד ה"ח. שהש"ר פ"ז. קה"ר פ"ה.

גרסות

כציפורי בכת"י: **כציפור** וגם: **כצפורן.**

הוושט בכת"י: **ושט.**

כפטירי בכת"י: **כפי טורי** ויש גם: **כככר** וגם: **כפטורין.**

ואמר ר' לוי בר חיתא בכת"י: **אמר ר' לוי** וכצ"ל.

הלך ונתלה בכת"י: **נתלה באילן.**

ואמר ר' לוי בר חיתא ויש בכת"י: **ואמר ר' לוי** ויש: **אמר ר' לוי.**

לבית המדרש בכת"י: **ונכנס לבית המדרש.**

לשון

ציפורי

ר' ב"עיונים" את ריבוי הגרסות והפירושים, ולפירוש ש"ציפורי" הוא חבל מקבילה המילה לערבית صفر (צפר) במשמעות זו.

פיטירי

לדעת המפרשים כי פיטירי אף הוא חבל הריהו מקביל לכתוב "יפטורי ציצים" (מלכים א' ו, יח) שרש"י שם מפרשו — חבלים מעוטרים.

ושט

לדעת האומרים כי ושט כאן אינו כפשוטו, אלא הוא כינוי לְחֵלֶק בספינה, יש לשער שקשרו ביטוי זה עם היוונית ἱστός (איסטוס) שמשמעה — תורן.

עיונים

כציפורי בפי ווושט / יש מפרשים "כציפורי" — כקשר של חבל (רש"י ועוד). ואחרים פירשו שציפורי הוא חבל עשוי מסיבי דקל הקוקוס, שבו קושרים אניות (ערוך). ויש שפירשו שהוא מלשון צפיר עזים, וענינו כלידת עז מִכְּבִירָה (רשב"ם). ויש שגרסו כציפור ופירשו שהוא כציפור דרור שבולעה בבת אחת (גאונים). והר"נ גרס כציפורן, שהיא מכאיבה מאד אם נתקעה בוושט. ומכל מקום כולם סבורים כי אלו דימויים לדבר הנתקע בתוך בית הבליעה ונבנס בקושי ובכאב.

והיה שפירש כי וושט כאן הוא שם לענין שבו מצויה טבעת ובה מעבירים את חבלי הספינה (רשב"ם).

כפיטורי בפי וושט / רוב המפרשים סבורים כי פיטורי הוא כמו **ציפורי** — חבל עבה של ספינות. והגאונים פירשו שמשמעו פטריות, כלומר כאדם הדוחק פטריה לשלימה לבית הבליעה. (וכדומה לזה בר"נ).

לך בשלום, לך לשלום / בהבנת ההבדל בין הלשונות היו שאמרו כי "לך בשלום" פירושו לך אל המקום שבו תהיה בשלום, בקבר. ולך לשלום הוא ענין של כוון, ואף סימן טוב של גדולה כאות למ"ד זו הגדולה משאר האותיות (רשב"ם). והר"נ מסביר כי "לך בשלום" משמעו שההליכה תהיה בשלום, אבל אינו מדבר על המקום שאליו הוא מגיע, ודבר זה ראוי לאומרו למת ולא לחי. והריטב"א מסביר כי המת שוב אין לו לדאוג מפורענויות חדשות בעתיד, וכל אשר יקרה לו לעולם הבא תלוי במה שעשה בעולם הזה, ולכן מברכים אותו "לך בשלום" שתהא הליכתו ויציאתו בשלום ובשלמות. ואילו החי ההולך למקום אחר, הרי יציאתו היתה בשלום ואינו צריך אלא ברכה שילך לשלום למקום שיהיה בו בעתיד.

מבית הכנסת לבית המדרש / שעל ידי כך מראה שהעיסוק בתורה ובמצוות הוא עיקר מעשיו וכוונתו, אף שלצרכי חייו הוא עוסק גם בדברים אחרים (פירוש לרי"ף).

אין להם מנוחה / והוא המשך לנאמר קודם לענין היתא מבית הכנסת לבית המדרש, שאף בעולם העליון אין לכך הפסקה אלא הולכים גם שם מחיל אל חיל (יד דחד). וכתבו ראשונים שזה על פי המחכר במקומות רבים בתלמוד שאף בעולם העליון עוסקות הנשמות בלימוד התורה ובהשגת הבורא (תוהרא"ש, רשב"ה). וראה מה שכתב הרמב"ם בספר המדע על שכר הצדיקים "שיודעים מאמיתת הבורא מה שאינם יודעים והם בגוף".

אורח ההלכה

הנפטר מן המת / **המלוים את המת אומרים לו אחר הקבורה "לך בשלום", כאמור "ואתה תבוא אל אבותיך בשלום".** (רמב"ם, ספר שופטים, הלכות אבל, פ"ד ה"ד)

הנפטר מן החי / **אל יאמר אדם לחברו "לך בשלום" אלא "לך לשלום".** (שו"ע או"ח קי במג"א)

מבית הכנסת לבית המדרש / **אחר שיצא מבית הכנסת ילך לבית המדרש ויקבע עת ללמוד, וצריך שאותו עת יהיה קבוע שלא יעבירנו אף אם הוא סבור להרויח הרבה. וכתב הרמ"א בשם רבנו יונה "ואף מי שאינו יודע ללמוד ילך לבית המדרש ושכר הליכה בידו, או יקבע לו מקום וילמד במה שהוא יודע ויחשוב בעניניו ויכנס בלבו יראת שמים".** (שם קנה, א)

שפע למד את עמי www.hashefa.co.il © כל הזכויות שמורות. להסדרת אישור שימוש בתכנים נא לפנות לדוא"ל info@hashefa.com